

Šahja vsak četrti v
reži s poštno vred
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
25 din. Naročniki se pošlje
na upravnishvo Slovenskega
Gospodarstva v Mariboru
Cesta št. 1.
List se dopolni do od-
povedi. Naročnika se pla-
čuje v na. el.
Telefon intern. št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Polnina v državi SHS pavšalirana.

Uredništvo: Koroska cesta
št. 5, Rokopisi se ne vra-
čajo. Upravištvu spreje-
ma naročila, inserate in
reklamacije. Cene insera-
tov po dogovoru. Za več-
kratne oglase primeren
popust. Nezaprite reklama-
cije so poštine prosile.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljano št. 10.603.
Telefon intern. št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

2. številka

Maribor, dne 2. januarja 1922.

55. letnik.

Poslanec Pišek.

V Orehovi vasi je na svojem do-
m po daljši bolezni umrl narodni bo-
ratelj, podpredsednik Kmetijske zveze,
narodni poslanec, član okrajnega za-
stava, bivši dolgoletni župan in odbor-
nik mnogih organizacij Franc Pišek,
star 66 let. Nenadoma je prišla ta za-
lostna vest. Vedeli smo, da g. Pišek
boleha, a da ga bo Bog tako kmalu
poblihal k sebi, tega si nihče ni mis-
lil.

Bolezen.

„Oče Pišek“, kakor so ga klicali
prijatelji, je že več let trpel na me-
herju. Pred dobrim mesecem ga je ta
bolezen za del časa položila na bol-
niško posteljo. A njegov prijatelj, zdra-
vnik g. dr. Fr. Jankovič v Mariboru,
ga je tedaj otel smrti. Skrbna hčerka
Trezika je s svojo ljubeznivo postre-
žbo mnogo pripomogla, da je oče Pi-
šek zopet ozdravil. A zdravje je bilo
samo navidezno. Po Božiču se je Pi-
šek odpeljal v Beograd k sejami nara-
dne skupščine, da zadosti svoji posl.
dolžnosti. Udeležil se je nekaterih sej,
a bolezen se ga je znova prišla. Svo-
jemu zvestemu tovarišu poslancu g.
Roškarju je rekel: „Tukaj nočem u-
mreti. Odpeljem se domov.“ Sam mi je
ružil dan pred smrtjo, kako neznosno
hude bolečine je trpel med dolgo vož-
njo iz Beograda. Bivši minister in po-
slanec g. dr. Jankovič ga je na domu
preiskal. Ko je ležal že štiri dni v po-
steli, se je bolezen 4. t. m. obrnila
mahoma na bolje. A zboljšanje je bilo
samo navidezno. V četrtek, dne 5. t.
m., mi je poslal glas, naj pridem k
njemu. Pišek mi pravi: „Veš, odslej
se bom čuval. Ne bom se več vozaril
okoli, samo da se ohranim.“ Spoznal
ga sem iz njegovega glasu in veden-
ja, da silno trpi. Iskreno sva se poslo-
vila. Tako vroče mi je stisnil roko v
slovo, kakor še nikdar poprej ...

Smrt.

Domači g. kaplan Ciglar ga je o-
petovanokraj obiskal, sprevidel, in mu
se na dan smrti podelil sv. popotnico.
Kako pobožno je sprejel bolnik Gospo-
dar! Bil je vzor katoličana. Okoli 9.
ure so se zbrali krog n'ega otroci —
bolniki jih je tolažil: „Ljubi moji! Moje
ure so štete. Kmalu bo konec z me-
no. Otroci, ljubite se med seboj.“ Dal
jim je še zadnja navodila in nekaj mi-
nut po 9. uri je izgubil zavest ...
Ob 10. uri je blagi mož izdihnil svo-
jo blago dušo ...

Pogreb.

Očeta Piška je v nedeljo, dne 8.
januarja, popoldne spremljalo na nje-

govni zadnji poti okoli 4000 ljudi. Pri-
šli so na pogreb njegovi zvesti volilci
celo iz najbolj oddaljenih krajev nje-
govega volilnega okraja. Okoli 30 žu-
panov, veliko število duhovnikov, po-
slanci Jugoslov. kluba z dr. Korošcem
odbor Kmetijske zveze z načelnikom g.
Roškarjem, nekdanji stajerski deželni
poslanec, izvršilni odbor Slov. ljudske
stranke ter Gospodarska in Zadruga
zveza s svojimi zastopniki iz Ljublja-
ne, okrajna zastava Maribor in Ptuj,
okrajni glavar g. dr. Lajsič, finančni
ravnatelj dr. Pevalec, Orli, Linice,
požarne brambe, občinski odbori iz
Dravskega polja, zastopniki raznih o-
blasti, orožništvo in mnogi drugi za-
stopniki raznih korporacij je spre-
mljalo očeta Piška od prijaznega nje-
govega doma iz Orehove vasi na mi-
rodvor v Slivnici. Kondukt je vodil v
spremstvu 12 gg. duhovnikov mil. g.
kanonik in stolni župnik Fr. Moravec.
Na domu in ob grobu mu je zapel gan-
ljivo žalostinke domači pevski zbor
Krstó so dičili številni venci. Tudi na-
ša stranka je poklonila zvestemu te-
meljavnemu somišljeniku velik venci z
narodnimi trakovi. Krsto so zanesli
najprvo v cerkev. Ob grobu je govo-
ril rajnemu očetu Pišku in zvestemu
prijatelju dr. Korošec ganljivo slovo.

Zivljenjepis.

Franc Pišek je bil rojen dne 3. de-
cembra 1856 kot sin kmetijskih staršev
v Hotinji vasi. Obiskoval je le ljuds-
ko šolo. Pozneje se je kot mladenič in
mlad mož neprestano izobraževal, čit-
al, pisal. Vaščani so ga izvolili za žu-
pana. Celih 24 let je županoval veli-
ki in lebi domači občini. Občani so ga
volili v razne zastope. G. Pišek je bil
dolga leta voditelj kmetijskega ljudstva
na Dravskem polju. L. 1907 je bil g.
Pišek izvoljen za državnega poslanca
v volilnem okraju Maribor desni breg
— Slov. Bistrica—Konjice. Leto pozne-
je pa za deželnega poslanca v V. ku-
ruli južnoštajerskega volilnega okraja.
Kot poslanec je v državnem zboru ne-
štokrat branil pravice našega ljudst-
va. V sto in sto slučajih je posredoval
za svoje volilce. V deželnem zboru šta-
jerskem je ob času slovenske obstruk-
cije bil živahen, vztrajen in neizpro-
sen v branbi pravice teptanega sloven-
skega ljudstva. Pišek je bil ljudski go-
vornik in je priredil na stotine in sto-
tine shodov. Pisal je v „Slovenskega
Gospodarja“ mnogo podučnih in nav-
duševalnih člankov. Njegov narodni
značaj je bil kristalno čist. Dolga de-
setletja je stal v prvih vrstah narod-
nih bojevnikov. Borba za mariborski
okrajni zastop, za občine v maribor-

ski okolici je bila huda. Pišek ni oma-
zoval. Ustanavljal je društva in orga-
nizacije. Pišek je bil umen gospodar.
Deloval je za povzdigo kmetstva in
za zboljšanje kmetijskega stanu. Svoji
krščanski stranki je bil zvest, kakor
malokateri drugi. Piška je dičila po-
sebno ena lastnost: Bil je dobrega sr-
ca do revežev in trpečih. Stoterim je
pomagal. Posebno v hudih časih sve-
lovne vojske. Malokateri je šel praz-
nik rok od njega. Oče Pišek pa je bil
tudi ponižen. Hvale ni maral.

Naš Pišek je bil vzgled prepriča-
nega katoličana. Vzgodno je živel.
Bil je predstojnik III. reda sv. Fran-
čiška v domači župniji. Pogosto je pre-
jemal sv. zakramente.

Rajni je bil spoštovan in cenjen
tudi pri političnih nasprotnikih. Mi-
ren in priključljiv značaj Piškov je
bil nekaj posebnega. Redki so bili
ljudje, ki bi ga sovražili.

Kmetijska zveza in sploh naše ljud-
stvo je s Piškom izvanredno mnogo
zgubilo. Ime Franc Pišek pa bo osta-
lo zapisano v srcu našega naroda s
pisnjenkami, ki se ne dajo izbrisati.
Slava spomnu očeta Piška!

Prijatelj, po duhu in stanu brat,
počivaj v miru v domači slovenski
zemlji, katero si tako iskreno ljubil!

F. Z.

Srbska zemljoradnička stranka.

Srbska zemljoradnička stranka si
je tudi na Slovenskem (v Celju) usta-
novila svojo filijalko, zato je naša dol-
žnost, da tudi njeno delovanje pazlji-
vo zasledujemo in ga slovenski javno-
sti prikazujemo v nepristranski luči.
Ko so se približali zadnji katoliški bo-
žični prazniki, so se narodni poslanci
v zakonodajnem odboru zmenili, da se
katoliškim članom dajo tri dni božič-
nih počitnic in da zaradi tega v od-
boru ne bodo pretreseni predlogi, za
kone se zanimajo tudi katoliški člani
odbora. Med temi predmeti je bil tudi
predlog zaradi zemljoradnega davka v
Srbiji in Crnigori. Jugoslov. klub, ki
si je nabral že veliko skušenj, kako
malo je dati na obljube drugih strank,
je iz previdnosti pustil enega člana —
dr. Hohnjec — tudi preko katoliških
božičnih praznikov v zakonodajnem od-
boru v Belgradu.

Komaj so se katoliški poslanci u-
maknili iz Belgrada, že so člani srb-
ske zemljoradničke stranke silili, da-
se vzame v pretres tudi zemljoradni-
čev davk v Srbiji in Crnigori. Dr. Hohnjec
je protestiral, a zaman. Pravoslavni
in turški člani odbora so potegnili s

srbskimi zemljoradniki in — zemljiški
davek je prišel na dnevni red. In kaj
se je zgodilo? Sklenilo se je, da se v
Srbiji in Crnigori ne zviša zemljiški
davek trikratno, kakor je predlagal fi-
nančni minister, a da bo v Sloveniji
in v drugih izvensrbijanskih pokraji-
nah štirikratno zvišan. Ostanje torej
pri tem, da je v Srbiji in Crnigori še
nadalje zemljiški davek štirikrat nižji
nego pri nas. Zahvala za to gre srb-
ski zemljoradnički stranki, ki je prej
po samostojnejši lovila med Slovenci
pristaše za se, a sedaj po novih lju-
dih, med njimi tudi po hrvatskem ad-
vokatu dr. Smolaki, ki se je nasta-
vil v Mariboru in si zunaj Maribora
kupil majhen gruntič, da bi tudi on
veljal kot „zemljoradnik.“ Ko se je tu
pri nas ustanovila narodna stranka,
so hiteli nekateri kmetje za njo, bili
pa so prevarjeni. Ko se je ustanovila
samostojna stranka, so zopet nekateri
kmetje pri novi stranki iskali zatočiš-
ča. Bili so prevarjeni. Ko se je poja-
vila komunistična stranka, je tudi ona
dobila nekaj pristašev med kmetiskim
prebivalstvom. Bili so prevarjeni. Ra-
dovedni smemo biti da li se bo tudi
srbški zemljoradnički stranki posrečil
poskus vloviti nekaj kalinov med Slo-
vence. Dvomimo, ker je njen na-
stop pri zemljiškem davku preveč prozoren,
kako veliko naklonjenosti uživa pri njej
slovenski kmet, kateremu se mirne du-
še prepušča štirikrat višji zemljiški
davek.

Da se grdo ravnanje srbške zem-
ljoradničke stranke tembolj spozna, je
nam treba izgovoriti par besed o srb-
škem zemljiškem davku. V Srbiji zem-
lja še ni razmerjena, tam še nimajo ka-
nistrata. Zato se zemljiški davek ne od-
merja po čistem katastralnem priho-
du, ampak brez vsake podlage, kar na
oko, ali džuturo, kakor se v Srbiji to
pravi. To še je tako ostalo iz turških
časov. Srbija je dodala turškemu si-
stemu le to okolnost, da deli davkom
podvrženo zemljo v tri vrste: zemljiš-
če, ki se obdeluje; zemljišče pod sumo
in krčevine, ter neobdelana zemljišča.
Za sumsko zemljišče se sploh ne pla-
čuje davek. Vsaka vrsta zemlje se v
svrhu obdačenja deli v pet razredov.
Zemljišča, ki se obdelujejo, so po raz-
redih obdačena tako-le: I. 0.50 din. od
hektara, II. 4 dinarje, III. 3 dinarje,
IV. 2 dinarja in V. 1 dinar. Ker naš
unančni minister noče predložiti za-
ključnih računov, sploh ne vemo, ko-
liko zemljiškega davka v resnici pla-
čuje Srbija in Crnagora. Mi ne že-
lmo srbskim kmetom, da se njim zem-
ljiški davek poviša, a to smemo zah-
tevat, da se našim kmetom, koim se
odmerja davek strogo po katastralnem
prihodu, ne poviša štirikrat, a srb-

Zaklad na otoku.

angleškega prevedel Paulus.

(Dalja.)

Kapitan je bil hudo ranjen, pa ne
nevarno. Noben važni del telesa ni bil
zadel. Andersonova krogla — on je
5.1, ki ga je prvi zadel — mu je pre-
bula kost na rami in mu ranila plju-
ča, pa ne nevarno. Drugi strel mu je
razmesaril bedro. Ozdravel bo, je re-
kel zdravnik, pa še do tednih in
med tem ne bo smel hoditi, niti geniti
z roko in tudi ne mnogo govoriti.

Moja rana na roki je bila malen-
kostna. Doktor Livesey mi jo je obve-
zal in kmalu je zacelila.

Po obedu sta graščak in zdravnik
stala k kapitanu. Zopet so se posve-
čovali in ko so si zadosti olajšali sr-
ca, je vzel zdravnik klub in samo-
kres, si vtaknil nož za pas, dejal
zemljevid v žep in puško čez ramo,
je splezal čez plot in z naglimi ko-
raki izginil med drevjem proti severu.

Z Grayem sva sedela v najbolj
oddaljenem kotu, da bi ne motila po-
svečevanja. Ko je zdravnik s tako nag-
lico odšel, je vzel Gray pipo iz ust in
go popolnoma pozabil spet vtakniti na-
čaj, tako zavzet je bil —

„Kaj vraga“, je zagodrnjal, „ali je
doktor Livesey znorel —?“

„Mislim da ne!“ sem dejal. „On
je pač najzadnji izmed nas, kateremu
bi se kaj takega pripetilo!“

„Hm, prijatelj“, je dejal, „recimo,
da ni znorel! — Ampak če on ni, sem
ja jaz —!“

„Zdi se mi“, sem nadaljeval, „go-
spod zdravnik ima svoje načrte. In
če se čisto ne motim, gre sedaj le is-
kat Gunsta.“

Nisem se motil, kakor se je poka-
zalo.

Med tem pa je bilo v koči zaduš-
ljivo vroče in pesek na dvorišču je za-
rel v opoldanskem solncu in meni so
prišle v glavo misli, ki nikakor niso
bile poštene.

Zavist se mi je zbudila.

Zdravnik se bo sprehal! po hlad-
ni senici gozdov, ptičice bodo žgolele
krog njega in bocovci bodo prijetno
aušali, — jaz pa naj sedim tu v koči
v vročem, zadušljivem zraku, povsod
kri, kamor pogledam in mrtva trupla
— Vse se mi je ogabilo in strah me
je bilo.

Snažil sem po koči in pomival po-
sodo po obehi in moja nezadovoljnost
in zavist je rasla in rasla — In ko

sem prišel blizu krušnega žakla, sem
storil prvi korak k svoemu pobegu —
napolnil sem si vse žepo s prepečen-
cem.

Neumnost, vrtoglava neumnost je
bila, kar sem nameraval, in skrajna
predrznost. — Pa za trdno sem bil od-
ločen, da se pripravim na svoj korak
z vso mogočo previdnostjo. Prepeče-
nec bi me naj obvaroval lakote vsaj
za eden dan, če bi se mi utegnulo kaj
zgoditi.

Drugo, kar sem vzel, je bilo dvo-
je samokresov. Neopaženo sem si jih
vtaknil v žep. Krogle in smodnik sem
ze imel in čutil sem se dovolj oboro-
ženega.

Moj načrt sam ob sebi ni bil slab
Nameraval sem splezati doli na
peščeni polotok, poiskati belo skalo,
ki sem jo opazil sinoči, in pogledati
ali je res bil pri njej skrit Gunnov
žoln. —

Mislil sem in še danes mislim, da
je bila stvar vredna truda. Ampak,
ker sem bil prepričan, da me ne bo
do pustili iz kože, že zvedo za moje
nakano, sem se hotel, kakor pravijo,
posloviti po francoski in se izmuzniti,
kadar mi me nihče ne vidi. — In to
je bilo nepošteno in zato je bil nepo-

ten ves moj načrt. Pa mlad fant sem
bil in nisem se mnogo zmenil za take
pomisleke.

Ugodna prilika se mi je kmalu po-
nudila.

Graščak in Gray sta povijala ka-
pitana rane, nihče me ni opazoval. Iz-
muznil sem se na dvorišče, v hipu —
sem bil čez plot in v gostem drevju.

To je bila moja druga neumnost,
ki sem jo zagrešil na otoku zaklada.
In hujša je bila ko prva! Le še dva
zdrava človeka sem puščal v koči in
z njima ranjenega kapitana —!

Pa tudi ta moja velika neumnost
je, prav kakor moja prva, pripomogla
k naši rešitvi —

Obrnil sem se na vzhod. Polotok,
cilj mojega „izleta“, je potekal proti
jugovzhodu, se bližal napol poto-
ku kostenjaka, ter zapiral naše prista-
nišče proti severu. Ako nisem hotel,
da bi me videli uporniki, ki so tabo-
rili ob obali, sem se moral priplaziti
do bele skale na severnem bregu pol-
otoka ob odprtem morju.

In tako sem sklenil.

Pozno popoldan je že bilo, sonce
je pa še toplo sijalo. Daleč nekje so
grmeli valovi ob skalnatem obrežju,
listje je šumelo in veje so stokale po